

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(واحد تهران شرق)

تحصیلات تکمیلی

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته (مهندسی اقتصاد علوم کشاورزی)

عنوان:

**بررسی نقش دانش و مهارت بر روی عملکرد اقتصادی گندمکاران
(مطالعه موردی شهرستان اقلید)**

تحقیق و نگارش:

ابوطالب زارعی فر

استاد راهنما:

دکتر محسن شوکت فدایی

استاد مشاور:

دکتر محمد خالدی

زمستان ۱۳۹۲

شماره:
تاریخ:
پیوست:

دانشگاه پیام نور
دانشگاه پیام نور استان تهران
المعلمین لایک الحرج و العائز و العسر

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مرکز تهران شرق

صور تجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد آقای ابوطالب زراعی فر

دانشجوی رشته اقتصاد کشاورزی به شماره دانشجویی

۹۰۹۲۱۴۸۱۸

تحت عنوان:

" بررسی نقش دانش و مهارت بر روی عملکرد اقتصادی گندمکاران: مطالعه موردی شهرستان اقلید "

جلسه دفاع با حضور داوران نامبرده ذیل در روز سه شنبه مورخ: ۹۲/۱۱/۰۸ ساعت: ۱۲-۱۱ در محل

مرکز تهران شرق برگزار شد. پس از بررسی پایان نامه مذکور با نمره به عدد ۱۹.....

به حروف نهمده و با درجه ارزشیابی ب.....مورد قبول واقع شد نشد

امضاء	دانشگاه / موسسه	مرتبه دانشگاهی	نام و نام خانوادگی	هیات داوران
	پیام نور	دانشیار	دکتر محسن شوکت فدایی	استاد راهنما
	جهاد کشاورزی	استادیار	دکتر محمد خالدی	استاد مشاور
	پیام نور	استادیار	دکتر ابوالفضل محمودی	استاد داور
	پیام نور	استادیار	دکتر ابوالفضل محمودی	نماینده گروه/ تحصیلات تکمیلی

تهران ، حکیمه (سازمان آب) ،
بلوار شهید بابائیان، پانزده متری
شیرازی ، پلاک ۳ ، دانشگاه پیام
نور استان تهران ، مرکز تهران شرق

تلفن : ۷۳۱۱۲۸۶
دورنگار : ۷۳۱۲۷۱۶

Tshargh.Tpnu.ac.ir
Tshargh@Tpnu.ac.ir

تعهدنامه اصالت اثر

اینجانب ابوطالب زارعی فر تعهد می کنم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب بوده و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این نوشته از آن استفاده شده است مطابق با مقررات ارجاع گردیده است. این پایان نامه پیش از این برای احراز هیچ یک از مدارک هم سطح و یا بالاتر ارائه نشده است .
کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه پیام نور استان تهران واحد تهران شرق می باشد

نام و نام خانوادگی دانشجو: ابوطالب زارعی فر

امضاء:

سپاس بی کران پروردگار یکتا که هستی مان بخشید و به طریق علم و دانش، رهنمونمان شد و به همنشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزیمان ساخت.

تقدیم به آنکه جهان در انتظار اوست

به نام مادر:

بوسه ای باید زد

دستهایی را که می شویند

غبار خستگی روزگار را

و

و سیراب می کنند روح تشنه را

به نام پدر:

بوسه ای باید زد دست هایی را که

می تابند نیرو را

و محکم می کنند استواری پایه های زیستن را...

تقدیم به پدر، مادر، برادران و خواهر نازنینم

به پاس تمامی زحمات بی دریغشان

و

تقدیم به روح برادرم محمد رضا

سپاسگزاری:

حمد بی پایان و سپاس بی کران خدای منان را که جلوه جمال و تجلی کمالش، چراغ عرفان افروخته شده و از پرتو جلالش، عالم هستی به نور دانش فروغی بی زوال یافت. شکر بی پایان بر آفرینشگر آسمان و یگانه دانای علم آفرین را که با یاری و برکات او موفق به تحصیل علم و دانش، تدوین و تنظیم این پایان نامه گشتم و از در یاس ناپیدای دانش، جرعه ای نوشیدم همچنین بر خود وظیفه و لازم میدانم مراتب قدر دانی و سپاس عمیق قلبی را از حضور اساتید محترم ذیل ابراز نمایم.

در ابتدا از استاد راهنمای خود جناب آقای **دکتر محسن شوکت فدایی** که در تمامی مراحل این پایان نامه نقطه نظرات مثبت و راهکارهای مفید ایشان به ثمر نشست و راهکارهای دلسوزانه و دلگرمی های این استاد گرانقدر همواره به بنده حقیر انگیزه و امید دو چندان می افزود تشکر می نمایم .

از استاد مشاور محترم جناب آقای **دکتر محمد خالدی** به لحاظ نظرات و ایده های ارزنده شان نهایت تشکر و قدردانی را دارم .

از استاد محترم جناب آقای **دکتر ابوالفضل محمودی** که زحمت داوری و ناظر تحصیلات تکمیلی این پایان نامه را بر عهده داشتند از صمیم قلب تشکر و سپاس گزاری می نمایم.

همچنین از دوستان گرامی آقایان مهندس سیاوش زارعی کردشولی، ایرج زارعی، مهندس بهادر رحیمی و از کلیه دانشجویان محترم مقطع ارشد و کلیه کارکنان و مسئولان محترم دانشگاه پیام نور واحد تهران شرق که هریک به نحوی در مطالعه حاضر مشارکت داشتند کمال قدر دانی و تشکر را دارم.

ابوظالب زارعی فر

زمستان ۱۳۹۲

چکیده:

این پژوهش با هدف بررسی نقش دانش و مهارت بر عملکرد اقتصادی گندمکاران شهرستان اقلید انجام گرفت. اطلاعات مورد نیاز بر اساس یک نمونه ۱۱۱ تایی به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده از طریق پرسشنامه و مصاحبه با گندمکاران شهرستان اقلید جمع‌آوری گردید. میزان اعتبار پرسشنامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ $\alpha=0.784$ بدست آمد و میزان روایی پرسشنامه نیز از نظر کارشناسان و متخصصین مربوط مورد تأیید قرار گرفت. داده‌ها بر اساس آزمون ناپارامتریک و آنالیز واریانس (AOV) و ضریب همبستگی پیرسون و در نهایت بر اساس تابع رگرسیون چند متغیره مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج تحقیق نشان داد که ۵۱٪ از گندمکاران دارای دانش خوب، ۴۵٪ دارای دانش متوسط و ۱۸٪ دارای دانش ضعیف هستند و ۵۸٪ از گندمکاران دارای مهارت متوسط، ۲۴٪ دارای مهارت خوب و ۱۸٪ دارای مهارت ضعیف هستند و ۱۸٪ از گندمکاران دارای عملکرد خوب، ۶۵٪ دارای عملکرد متوسط، ۱۲٪ دارای عملکرد ضعیف هستند، ۷۶٪ از گندمکاران دارای درآمد خیلی کم، ۱۸٪ دارای درآمد کم و ۱۸٪ دارای درآمد خیلی خوب هستند و میزان دانش و مهارت گندمکاران در حد متوسطی قرار داشت و در سنجش ویژگی روابط اجتماعی ۵۹٪ از گندمکاران دارای روابط اجتماعی (شرکت در کلاسهای ترویج، بازدید علمی از سیستم‌های آبیاری و مطالعات تشریحات ترویجی و ملاقات با مروج و ...) ضعیفی برخوردار بودند. بر اساس نتایج، بین عملکرد با دانش، مهارت و شرکت در کلاسهای ترویج و بازدید علمی از سیستم‌های آبیاری ارتباط معنی داری پیدا نشد، بین عملکرد و درآمد (بنیه مالی) ارتباط معنی داری پیدا شد که حاکی تأثیر مثبت این متغیر بر روی عملکرد گندمکاران می‌باشد. بر اساس نتایج تخمین تابع عملکرد تمام متغیرا دارای تاثیر مثبت در جهت ارتقاء عملکرد را دارند. به طور کلی نتایج پژوهش گواه این است که در بخش کشاورزی ترویج توانسته نقش موثر و شایسته‌ای را در افزایش عملکرد ایفا نماید همچنین کشاورزان بیشتر به فکر استفاده از تجربیات سنتی نسبت به دانش و روش‌های نوین در مدیریت آب می‌باشند.

واژه‌های کلیدی: عملکرد، دانش، مدیریت آب، مهارت، گندمکاران، شهرستان اقلید.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: طرح تحقیق.....
۲	۱-۱- مقدمه.....
۴	۲-۱- تعریف مسئله.....
۶	۳-۱- بیان سوالات اصلی پژوهش.....
۷	۴-۱- اهمیت مسئله.....
۹	۵-۱- اهداف پژوهش.....
۹	۶-۱- کاربردها و استفاده کنندگان از منابع و پژوهش.....
۱۰	۷-۱- محدودی پژوهش.....
۱۰	۱-۷-۱- چارچوب مکانی پژوهش.....
۱۰	۱-۷-۱-۱- جغرافیای طبیعی استان فارس.....
۱۰	۲-۷-۱-۱- جغرافیای طبیعی شهرستان اقلید.....
۱۰	۲-۷-۱- چارچوب زمانی پژوهش.....
۱۱	۸-۱- نوآوری پژوهش.....
۱۱	۹-۱- ساختار پایان نامه.....
۱۲	۱۰-۱- تعاریف عملیاتی.....
۱۴	۱۱-۱- محدودیت های پژوهش.....
۱۵	فصل دوم: مبانی نظری پژوهش.....
۱۶	بخش اول: مبانی نظری در بخش کشاورزی.....
۱۷	۱-۱-۲- مقدمه.....
۱۸	۲-۱-۲- اصول مدیریت.....
۱۸	۲-۱-۲-۱- مدیریت.....
۱۸	۲-۱-۲-۲- اهمیت مدیریت.....
۱۹	۳-۱-۲- مدیریت در مزرعه.....
۲۰	۴-۱-۲- اصول دانش.....
۲۰	۴-۱-۲-۱- دانش.....
۲۰	۴-۱-۲-۲- به کارگیری دانش.....
۲۱	۴-۱-۲-۳- انواع دانش.....
۲۱	۴-۱-۲-۴- سنجش دانش.....
۲۲	۵-۱-۲- اصول مهارت.....
۲۲	۵-۱-۲-۱- مهارت.....
۲۲	۵-۱-۲-۲- به کارگیری مهارت.....

۲۳انواع مهارت	۳-۵-۱-۲
۲۳سنجش مهارت	۴-۵-۱-۲
۲۴عملکرد	۵-۱-۲
۲۴سنجش عملکرد	۱-۶-۱-۲
۲۴بهره وری	۷-۱-۲
۲۵کارایی	۸-۱-۲
۲۵انواع کارایی	۱-۸-۱-۲
۲۵کارایی فنی	۱-۱-۸-۱-۲
۲۵کارایی تخصصی	۲-۱-۸-۱-۲
۲۶کارایی اقتصادی(کل)	۳-۱-۸-۱-۲
۲۶مدل	۹-۱-۲
۲۷رگرسیون چند متغیره	۱-۹-۱-۲
۲۷مفهوم ضرایب رگرسیون چند متغیره	۲-۹-۱-۲
۲۸تخمین پارامترهای مدل	۳-۹-۱-۲
۲۸تخمین واریانس و انحراف معیار	۴-۹-۱-۲
۲۹بخش دوم:مدیریت آب در بخش کشاورزی	
۳۰مقدمه	۱-۲-۲
۳۱وضعیت آب در کره زمین	۲-۲-۲
۳۱تعیین نیاز آبی گیاهان زراعی	۳-۲-۲
۳۲ارزیابی سیاست آب در کشاورزی در محصول گندم شهرستان اقلید	۴-۲-۲
۳۳بررسی رشد عملکرد سیستم های آبیاری نوین در دهه ۱۳۸۰	۵-۲-۲
۳۳بررسی رشد عملکرد سیستم های نوین آبیاری در کشور	۱-۵-۲-۲
۳۴بررسی رشد عملکرد سیستم های نوین آبیاری در فارس	۲-۵-۲-۲
۳۵بررسی رشد عملکرد سیستم های نوین آبیاری شهرستان اقلید	۳-۵-۲-۲
۳۶بخش سوم:پیشینه مطالعات مرتبط با موضوع	
۳۷مقدمه	۱-۳-۲
۳۷مطالعات مرتبط با موضوع	۲-۳-۲
۴۳جمع بندی فصل	۳-۳-۲
۴۴فصل سوم:روش انجام تحقیق	
۴۵مقدمه	۱-۳
۴۶روش انجام تحقیق	۲-۳
۴۷جامعه مورد مطالعه	۳-۳
۴۸روش نمونه گیری	۴-۳
۴۹روش و ابزار جمع آوری اطلاعات	۵-۳
۵۰اعتبار و روایی پرسشنامه	۶-۳
۵۱متغیر های تحقیق	۷-۳

- ۵۲ مدل فرضی پژوهش ۸-۳
- ۵۳ فرضیات تحقیق ۹-۳
- ۵۴ تجزیه و تحلیل آماری ۱۰-۳

۵۵ فصل چهارم: یافته های پژوهش ۵۵

- ۵۶ مقدمه ۱-۴

۵۷ بخش اول: تحلیل توصیفی داده ها ۵۷

- ۵۸ ۱-۱-۴ بررسی ویژگی فردی گندمکاران شهرستان اقلید ۱-۱-۴
- ۵۸ ۱-۱-۴-۱ بررسی وضعیت تاهل و جنسیت گندمکاران ۱-۱-۴-۱
- ۵۸ ۱-۱-۴-۲ بررسی وضعیت تعداد اعضاء خانوار گندمکاران ۱-۱-۴-۲
- ۵۹ ۱-۱-۴-۳ بررسی وضعیت سطح تحصیلات گندمکاران ۱-۱-۴-۳
- ۵۹ ۱-۱-۴-۴ بررسی وضعیت محل تولد گندمکاران ۱-۱-۴-۴
- ۶۰ ۱-۱-۴-۵ بررسی وضعیت سن گندمکاران ۱-۱-۴-۵
- ۶۱ ۱-۱-۴-۶ بررسی ویژگی زراعی گندمکاران شهرستان اقلید ۱-۱-۴-۶
- ۶۱ ۱-۲-۱-۴ بررسی شکل سیستم آبیاری گندمکاران ۱-۲-۱-۴
- ۶۱ ۱-۲-۲-۴ بررسی وضعیت وضعیت نظام زراعی گندمکاران ۱-۲-۲-۴
- ۶۲ ۱-۲-۳-۴ بررسی نحوی شکل کشت زمین زراعی گندمکاران ۱-۲-۳-۴
- ۶۳ ۱-۲-۴-۴ بررسی سابقه کشاورزی گندمکاران ۱-۲-۴-۴
- ۶۴ ۱-۲-۵-۴ بررسی وضعیت منابع آبی گندمکاران ۱-۲-۵-۴
- ۶۴ ۱-۲-۶-۴ بررسی سطح زیر کشت گندمکاران ۱-۲-۶-۴
- ۶۵ ۱-۲-۷-۴ بررسی میزان و نوع بذر مصرفی گندمکاران ۱-۲-۷-۴
- ۶۶ ۱-۳-۱-۴ بررسی ویژگی اقتصادی گندمکاران شهرستان اقلید ۱-۳-۱-۴
- ۶۶ ۱-۳-۱-۴-۱ بررسی میزان عملکرد گندمکاران ۱-۳-۱-۴-۱
- ۶۷ ۱-۳-۱-۴-۲ بررسی وضعیت مالکیت سیستم زراعی گندمکاران ۱-۳-۱-۴-۲
- ۶۸ ۱-۳-۱-۴-۳ بررسی میزان درآمد حاصل از فروش گندم توسط گندمکاران ۱-۳-۱-۴-۳
- ۶۹ ۱-۳-۱-۴-۴ بررسی میزان درآمد کل حاصل از زمین زراعی گندمکاران ۱-۳-۱-۴-۴
- ۷۰ ۱-۳-۱-۴-۵ بررسی وضعیت مراحل انجام تهیه زمین توسط گندمکاران ۱-۳-۱-۴-۵
- ۷۰ ۱-۴-۱-۴ بررسی ویژگی اجتماعی گندمکاران شهرستان اقلید ۱-۴-۱-۴
- ۷۱ ۱-۴-۱-۴-۱ بررسی شرکت در کلاسهای ترویج ۱-۴-۱-۴-۱
- ۷۱ ۱-۴-۱-۴-۲ بررسی میزان نمایش فیلمهای ترویجی گندمکاران ۱-۴-۱-۴-۲
- ۷۲ ۱-۴-۱-۴-۳ بررسی میزان مطالعات نشریات ترویجی گندمکاران ۱-۴-۱-۴-۳
- ۷۳ ۱-۴-۱-۴-۴ بررسی میزان بازدید علمی از سیستمهای آبیاری ۱-۴-۱-۴-۴
- ۷۴ ۱-۴-۱-۴-۵ بررسی میزان ملاقات با مروج در مرکز خدمات یا سر مزرعه گندمکاران ۱-۴-۱-۴-۵
- ۷۴ ۱-۴-۱-۴-۵-۱ سنجش ویژگی اجتماعی گندمکاران ۱-۴-۱-۴-۵-۱
- ۷۵ ۱-۴-۱-۴-۶ بررسی دانش گندمکاران شهرستان اقلید ۱-۴-۱-۴-۶
- ۷۷ ۱-۴-۱-۴-۷ بررسی مهارت گندمکاران شهرستان اقلید ۱-۴-۱-۴-۷
- ۷۹ ۱-۴-۱-۴-۸ مقایسه میزان دانش و مهارت گندمکاران شهرستان اقلید ۱-۴-۱-۴-۸

۷۹	بررسی موانع و مشکلات گندمکاران شهرستان اقلید.....	۹-۱-۴
۸۱	بخش دوم:تحلیل استنباطی داده‌ها.....	
۸۲	بررسی فرض های پژوهش.....	۱-۲-۴
۸۲	بررسی فرض اول.....	۱-۱-۲-۴
۸۲	بررسی فرض دوم.....	۲-۱-۲-۴
۸۴	بررسی فرض سوم.....	۳-۱-۲-۴
۸۴	بررسی عملکرد با تاهل وجنسیت گندمکاران.....	۱-۳-۱-۲-۴
۸۴	بررسی عملکرد با اعضاء خانواده گندمکاران.....	۲-۳-۱-۲-۴
۸۵	بررسی عملکرد با سطح تحصیلات گندمکاران.....	۳-۳-۱-۲-۴
۸۵	بررسی عملکرد با محل تولد گندمکاران.....	۴-۳-۱-۲-۴
۸۵	بررسی عملکرد با سن گندمکاران.....	۵-۳-۱-۲-۴
۸۷	بررسی فرض چهارم.....	۴-۱-۲-۴
۸۷	بررسی عملکرد با سیستم آبیاری گندمکاران.....	۱-۴-۱-۲-۴
۸۸	بررسی عملکرد با نظام زراعی گندمکاران.....	۲-۴-۱-۲-۴
۸۹	بررسی عملکرد با نحوی کشت گندمکاران.....	۳-۴-۱-۲-۴
۸۹	بررسی عملکرد با سابقه کشاورزی گندمکاران.....	۴-۴-۱-۲-۴
۹۰	بررسی عملکرد با منابع آبی گندمکاران.....	۵-۴-۱-۲-۴
۹۱	بررسی عملکرد با سطح زیر کشت گندمکاران.....	۶-۴-۱-۲-۴
۹۲	بررسی عملکرد با بذر مصرفی گندمکاران.....	۷-۴-۱-۲-۴
۹۲	بررسی فرض پنجم.....	۵-۱-۲-۴
۹۳	بررسی عملکرد با مالکیت زمین زراعی گندمکاران.....	۱-۵-۱-۲-۴
۹۳	بررسی عملکرد با درآمد حاصل از فروش گندم گندمکاران.....	۲-۵-۱-۲-۴
۹۴	بررسی عملکرد با درآمد حاصل از کل زمین زراعی گندمکاران.....	۳-۵-۱-۲-۴
۹۵	بررسی عملکرد با سابقه کشاورزی گندمکاران.....	۴-۵-۱-۲-۴
۹۶	بررسی فرض ششم.....	۴-۱-۲-۴
۹۶	بررسی عملکرد با میزان شرکت در کلاسهای ترویج.....	۱-۴-۱-۲-۴
۹۷	بررسی عملکرد با میزان نمایش فیلمهای ترویجی.....	۲-۴-۱-۲-۴
۹۷	بررسی عملکرد با میزان مطالعات نشریات.....	۳-۴-۱-۲-۴
۹۸	بررسی عملکرد با بازدید علمی از سیستم های آبیاری.....	۴-۴-۱-۲-۴
۹۹	بررسی عملکرد با ملاقات با مروج در مرکز خدمات.....	۵-۴-۱-۲-۴
۱۰۰	مدل.....	۲-۲-۴
۱۰۰	رگرسیون چند متغیره.....	۱-۲-۲-۴
۱۰۰	آنالیز واریانس رگرسیون عملکرد.....	۲-۲-۲-۴
۱۰۲	مدل رگرسیون عملکرد گندمکاران.....	۳-۲-۲-۴
۱۰۴	نتایج رگرسیون تخمین زده شده عملکرد گندمکاران.....	۳-۲-۴
۱۰۵	فصل پنجم:نتیجه،بحث،پیشنهاد.....	
۱۰۶	مقدمه.....	۱-۵

۱۰۷	بررسی نتایج حاصل از تحلیل توصیفی داده ها.....	۲-۵-
۱۰۷	نتایج حاصل از تحلیل ویژگی شخصی گندمکاران.....	۱-۲-۵
۱۰۸	نتایج حاصل از تحلیل ویژگی زراعی گندمکاران.....	۲-۲-۵
۱۱۰	نتایج حاصل از تحلیل ویژگی اقتصادی گندمکاران.....	۳-۲-۵
۱۱۱	نتایج حاصل از تحلیل ویژگی اجتماعی گندمکاران.....	۴-۲-۵
۱۱۴	بررسی نتایج حاصل از تحلیل استنباطی داده ها.....	۳-۵-
۱۲۰	بحث ها.....	۴-۵-
۱۲۱	پیشنهادات.....	۵-۵-
۱۲۲	منابع.....	

فهرست برخی از جداول و نمودارهای مهم

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲-۲- بررسی مقادیر نیاز آبی سالیانه زراعی گندم در شرایط بحرانی، میانگین و مقدار گزارش شده در فارس..	۳۲
جدول ۲-۲-۲- بررسی مقادیر نیاز آبی سالیانه زراعی گندم در شرایط بحرانی، میانگین و مقدار گزارش شده در اقلید ..	۳۲
جدول ۳-۲-۲- رشد عملکرد سیستم های نوین آبیاری در دهه ۱۳۸۰ در کشور.....	۳۳
جدول ۳-۲-۲- رشد عملکرد سیستم های نوین آبیاری در دهه ۱۳۸۰ در فارس.....	۳۴
جدول ۳-۲-۲- رشد عملکرد سیستم های نوین آبیاری در دهه ۱۳۸۰ در شهرستان اقلید.....	۳۵
جدول ۱-۳- تعیین نمونه از جامعه آماری شهرستان اقلید.....	۴۸
جدول ۲-۴- میزان پراکنش تأهل و جنسیت گندمکاران شهرستان اقلید.....	۵۸
جدول ۴-۴- میزان پراکنش اعضاء خانواده گندمکاران شهرستان اقلید.....	۵۸
جدول ۶-۴- میزان پراکنش سطح سواد گندمکاران شهرستان اقلید.....	۵۹
جدول ۸-۴- میزان پراکنش محل تولد گندمکاران شهرستان اقلید.....	۶۰
جدول ۱۰-۴- میزان پراکنش سن گندمکاران شهرستان اقلید.....	۶۰
جدول ۱۲-۴- میزان پراکنش شکل سیستم آبیاری گندمکاران شهرستان اقلید.....	۶۱
جدول ۱۴-۴- میزان پراکنش نظام زراعی گندمکاران شهرستان اقلید.....	۶۲
جدول ۱۶-۴- میزان پراکنش نحوی کشت زمین گندمکاران شهرستان اقلید.....	۶۲
جدول ۱۸-۴- میزان پراکنش انجام کار کشاورزی گندمکاران شهرستان اقلید.....	۶۳
جدول ۲۰-۴- میزان پراکنش منابع آبی گندمکاران شهرستان اقلید.....	۶۴
جدول ۲۲-۴- میزان پراکنش سطح زیر کشت گندمکاران شهرستان اقلید.....	۶۵
جدول ۲۴-۴- میزان پراکنش بذر مصرفی آبیاری گندمکاران شهرستان اقلید.....	۶۵
جدول ۲۶-۴- میزان پراکنش عملکرد گندمکاران شهرستان اقلید.....	۶۶
جدول ۲۸-۴- میزان پراکنش مالکیت سیستم زراعی گندمکاران شهرستان اقلید.....	۶۷
جدول ۳۰-۴- میزان پراکنش درآمد گندمکاران شهرستان اقلید.....	۶۸
جدول ۳۲-۴- میزان پراکنش درآمد کل زمین زراعی گندمکاران شهرستان اقلید.....	۶۹
جدول ۳۴-۴- میزان پراکنش مراحل انجام تهیه زمین گندمکاران شهرستان اقلید.....	۷۰
جدول ۳۶-۴- میزان پراکنش شرکت در کلاسهای ترویج گندمکاران شهرستان اقلید.....	۷۱
جدول ۴۶-۴- میزان پراکنش سنجش ویژگی اجتماعی گندمکاران شهرستان اقلید.....	۷۵
جدول ۴۹-۴- میزان پراکنش سنجش دانش گندمکاران شهرستان اقلید.....	۷۶
جدول ۵۲-۴- میزان پراکنش سنجش مهارت گندمکاران شهرستان اقلید.....	۷۸
جدول ۵۷-۴- <i>ANOVA</i> عملکرد و دانش گندمکاران شهرستان اقلید	۸۲
جدول ۵۷-۴- <i>ANOVA</i> عملکرد و مهارت گندمکاران شهرستان اقلید	۸۲
جدول ۶۲-۴- نتایج <i>t</i> رابطه آماری عملکرد و وضعیت تاهل گندمکاران	۸۵
جدول ۷۷-۴- <i>ANOVA</i> عملکرد و سابقه کشاورزی گندمکاران شهرستان اقلید	۹۰

جدول ۴-۸۵	<i>ANOVA</i> عملکرد و مالکیت زمین زراعی گندمکاران شهرستان اقلید	۹۳
جدول ۴-۸۷	<i>ANOVA</i> عملکرد و درآمد حاصل از فروش گندم گندمکاران شهرستان اقلید	۹۴
جدول ۴-۸۹	<i>ANOVA</i> عملکرد و درآمد حاصل از کل زمین زراعی گندمکاران شهرستان اقلید	۹۵
جدول ۴-۱۰۲	خلاصه مدل رگرسیون عملکرد گندمکاران شهرستان اقلید	۱۰۰
جدول ۴-۱۰۳	آنالیز واریانس رگرسیون عملکرد گندمکاران شهرستان اقلید	۱۰۱
جدول ۴-۱۰۵	مدل رگرسیون عملکرد گندمکاران شهرستان اقلید	۱۰۳
نمودار ۴-۱	میزان عملکرد گندمکاران شهرستان اقلید	۶۷
نمودار ۴-۲	میزان درآمد گندمکاران شهرستان اقلید	۶۹
نمودار ۴-۳	سنجش روابط اجتماعی گندمکاران شهرستان اقلید	۷۵
نمودار ۴-۴	سنجش میزان دانش گندمکاران شهرستان اقلید	۷۷
نمودار ۴-۵	سنجش میزان مهارت گندمکاران شهرستان اقلید	۷۸
نمودار ۴-۶	مقایسه توصیفی دانش و مهارت گندمکاران شهرستان اقلید	۷۹
نمودار ۴-۷	درصد فراوانی موانع و مشکلات گندمکاران شهرستان اقلید	۸۰

فصل اول

طرح تحقيق:

ارتقاء کارایی فنی تنها از طریق افزایش بهره‌وری نیروی انسانی و بهبود مدیریت مزرعه حاصل می‌شود که این امر با اجرای برنامه‌های آموزشی-ترویجی و مهیا نمودن امکان بکارگیری دانش و مهارت فنی میسر می‌گردد. بنابراین توانسازی بهره‌برداران هنگامی محقق می‌شود که بعد آموزشی آن به توانسازی به عنوان هدف به آن اشاره شده باشد، پس محقق شدن آن منوط به این است که بعد هدایتی-ترویجی با جنبه‌های حمایتی تلفیق گردد که برخی از صاحب نظران تحت عنوان تلفیق خدمات با ترویج کشاورزی به آن اشاره نموده‌اند.

نجفی؛ (۱۳۷۲) در تحقیقی تحت عنوان تلفیق خدمات رسانی با ترویج؛ مطالعه‌ی موردی در طرح محوری در استان فارس، نقش سطح دانش فنی و کاربرد آن و تاثیر این دو عامل را در افزایش عملکرد در واحد سطح نشان داد و اعلام داشت که این امر در نتیجه پذیرش دانش و تلفیق خدمات نهادی با ترویج، محقق می‌گردد و عاملی که بیش از همه بر افزایش عملکرد تاثیر داشته آموزش زارعان بوده است.

در دهه‌های اخیر به علت بروز بحران آب، بیشتر کشورها به اتخاذ سیاست‌های جدید در مورد مدیریت تقاضای آب به جای مدیریت عرضه‌ی آب گرایش پیدا کرده است. بخش کشاورزی بیشترین بخش از منابع آبی و شیرین را داراست مشکلات آبی در مناطق خشک و نیمه خشک در بلندمدت برای کل کشور می‌تواند بحرانی باشد. بعضی از کشورهای خاورمیانه و آفریقا که جزء کشورهای با درآمد کم و تنش آبی زیاد می‌باشد سرعتر از سایر کشورها در معرض بحران آب قرار خواهد گرفت، لذا مسئله‌ی کم آبی در استان‌ها و شهرستان‌های مختلف این کشور نیز تداوم پیدا کرده است، شهرستان اقلید جزء یکی از ۳۱ شهرستان استان فارس می‌باشد که با مشکل کم آبی روبرو می‌باشد که این کم آبی ناشی از تداوم خشکسالی و برداشت بی‌رویه آبهای زیرزمینی می‌باشد. به ازعان کشاورزان منطقه مدیریت آب کشاورزی منوط به داشتن دانش و مهارت کافی در بکارگیری فناوری نوین مدیریت کشاورزی توسط کشاورزان است که با توجه به این دانش و مهارت و شناخت بتوان مهارت لازم را احراز نمود، فروغی و همکاران؛ (۱۳۸۵). مهارت^۱: یعنی توانایی در انجام دادن وظایف خاص که لازمه‌ی آن ورزیدگی در کاربرد فنون و ابزارهای نوین جهت حفظ و افزایش راندمان آب و مدیریت آب کشاورزی و افزایش عملکرد اقتصادی محصول می‌باشد. اسچویلچ و همکاران؛ (۲۰۰۴)^۳ به تکنولوژیها (چیزی که در مزرعه به اجرا گذاشته می‌شود)، مهارتها (روشها و ابزارهای مورد نیاز جهت اجرای موفق فناوریها)، دانش^۴ (دانایی در داشتن مهارت) حفظ و کنترل آب و خاک اشاره دارد و آموزش و ترویج و تسهیلات اعتباری و مهارتهای خود کشاورزان را جهت پیشبرد فناوریها و رهیافتهای حفاظت و کنترل آب موثر میداند.

1-skill

2-Yild

2-schwilch, G., linger, H. p. & vanliden, G. W. J. (2004)

4-knowledge

فرزام پور؛(۱۳۸۰) در مطالعات خود جهت مدیریت آب کشاورزی به ارتقاء آگاهی جامعه مورد نظر اشاره نمود و لازمه ی مدیریت بهینه را ارتقاء آن جامعه میدانند که منظور از آگاهی، ابعاد مهارتی و دانش توأم را در بر میگیرد. با توجه به مطالعات صورت گرفته توجه به کشاورز، به عنوان عامل اصلی تولید، کمتر موضوع مطالعات و پژوهشهای مستقل بوده است؛ غفلت از رفتارها، ویژگیهای اجتماعی، زراعی و تولیدی کشاورزان که در نهایت میباید نتایج مطالعات فنی و عملی پیشگفته را در زمین خود بکارگیرند، شاید عامل اصلی اندک بودن نتایج در مقایسه با انتظارات پژوهشهای فیزیکی در میدان است. بنابراین بهره گیری مناسب از دانش مناسب و مهارت فنی در بخش کشاورزی هنگامی اثر واقعی خود را نمایان می سازد که به کشاورزان به عنوان یک انسان، بهاء لازم داده شود و رفتارهای فردی، شخصی، اجتماعی و زراعی نیز بیشتر در نظر گرفته شود، لذا مدیریت آب و استفاده درست از منابع آبی به لحاظ داشتن نقش کارآمد و حسابی که در توسعه ی پایدار کشورها دارد بایستی با برنامه ریزی درست و اصولی صورت گیرد. ازین رو ضرورت و برنامه ریزی دقیق کنترل و مدیریت بهینه، بهره برداران از آب به منظور ایجاد تعادل بین عرضه و تقاضا امری اجتناب ناپذیر است، کریم کشته و همکاران؛(۱۳۸۰). در افق ۱۴۰۰ جمعیت کشور ما ۹۰ میلیون نفر خواهد رسید که ۷.۸ میلیارد متر مکعب آب کشور در بخش شرب به مصرف خواهد رسید و در بخش صنعت و معدن و کشاورزی به ترتیب ۲.۴ میلیارد متر مکعب، ۱.۳ میلیارد متر مکعب آب مصرف خواهد شد، اسدی و سلطانی؛(۱۳۷۹). از طرفی دیگر با وجود محدودیت منابع آب و توزیع نامناسب زمانی و مکانی آن در کشور استفاده از این منابع با ارزش و غیر قابل جایگزین از کارایی بهینه برخوردار نبوده و میزان مصرف کارایی آب در بخش کشاورزی نزدیک به ۳۰ تا ۳۷٪ محاسبه شده است(جهاد کشاورزی استان فارس). توسعه ی منابع انسانی در گرو برنامه ریزی آموزشی مناسب میباشد، اولین مرحله در برنامه ریزی آموزشی و ترویجی اثر بخش، انجام نیاز سنجی صحیح میباشد. نجفی و زیبایی؛(۱۳۷۳)؛ تاکید می کند که توسعه ی عوامل و تغییرات عمده در تکنولوژیهای موجود و بهبود کارایی فنی آن مناسب ترین راه حل برای افزایش نرخ رشد در بخش کشاورزی میباشد. این پژوهش در راستای بررسی و سنجش میزان دانش و مهارت فنی و تاثیر آن بر عملکرد اقتصادی گندمکاران شهرستان اقلید با تکیه بر مدیریت آب واحد زراعی میباشد.

۱- نیاز سنجی:

۱-۲- تعریف مسئله :

فائو و بانک جهانی اعلام کرد که کشاورزان و روستائیان به نظام دانش و مهارت فنی مناسب برای بهبود سطح زندگی نیازمندند و غالباً سازمانهای ترویج به عنوان متولی نظام دانش و مهارت عمل کرده اند و علاوه بر دانش اطلاعات مربوط به تغذیه و بهداشت و اقتصاد و بازاریابی را نیز به روستائیان منتقل می کنند و همچنین مهمترین عامل در کاربرد دانش و مهارت فنی و تاثیر آن بر روی عملکرد محصول را چگونگی و گسترش آن در سطح وسیع اعلام نموده است فائو و بانک جهانی؛ (۲۰۰۰).^۱ با توجه به پدیده ی خشکسالی چند سال اخیر در شهرستان اقلید و کاهش شدید آبهای زیر زمینی مدیریت آب و آبیاری مزرعه مهمترین مسئله در امر کشاورزی میباشد با توجه به مطالعات انجام گرفته به این نتیجه رسیدیم که میزان بی رویه آب به شدت افزایش یافته در حالی عملکرد محصول به شدت کاهش پیدا کرده است، حال با شرایط موجود بررسی میزان دانش و مهارت گندمکاران در مدیریت مصرف آب میتوان اولین قدمی باشد جهت حل این مشکل . مهمترین مسئله اینکه آیا میزان دانش گندمکاران متناسب با میزان مهارت آنها میباشد؟ آیا میزان دانش گندمکاران تاثیری بر عملکرد اقتصادی گندمکاران دارد؟ آیا میزان مهارت گندمکاران تاثیری بر عملکرد اقتصادی گندمکاران دارد؟ با توجه به اینکه امروزه تولید اقتصادی محور تولید در دنیاست پس مدیریت آب یعنی استفاده ی بهینه ی از آب در جهت تولید اقتصادی در مزرعه . لذا این پژوهش با تکیه بر مدیریت آب زراعی میباشد . در ازاء کل تولیدات کشاورزی با ۱۱۸ میلیون تن حدود ۹۵ میلیارد متر مکعب آب مصرف میشود . بنابراین مصرف کارایی آب در ایران حدود ۷/۰ کیلوگرم در ازاء مصرف هر ۱۰۰۰ کیلوگرم آب میباشد وزارت جهاد کشاورزی استان فارس؛ (۱۳۷۶) . در مدیریت مزرعه، آبیاری یکی از مهمترین عوامل در بهبود بهره وری و تولیدات کشاورزی در کشورهای در حال تولید به ویژه در جنوب و جنوب شرقی آسیا و شرط لازم برای انقلاب سبز است، لذا توسعه و بسط

1-Fao and world bank(2000)

آبیاری و مدیریت کارایی آن به عنوان یکی از زمینه های مهم در توسعه ی کشاورزی محسوب شود. پایین بودن میزان بارندگی سالیانه و پراکنش نامناسب آن از لحاظ زمان و مکان و راندمان در کشاورزی و عواملی از این قبیل سبب گردیده که آب به عنوان محدود کننده ترین عامل تولید در کشاورزی ایران مطرح شود، لذا موضوع مدیریت تقاضا آب به محصولات با بازده بالا در فرایند توسعه کشاورزی از اهمیت بسزایی برخوردار هستند، از طرفی تغییرات اقلیمی میتواند به تغییر در توزیع زمانی بارندگی و جریان سطحی تغذیه آبهای زیر زمینی و همچنین کیفیت آب منجر میشود، بارانسی و همکاران؛(۱۳۷۹). با توجه به اهمیت و مدیریت مزرعه در تولید گندم، مدیریت آب پتانسیل و استعدادهای موجود در منطقه در خصوص کشت و تولید آن روشهای موجود برای افزایش تولید گندم از جمله افزایش منابع اساسی تولید مثل زمین، آب و سرمایه و توسعه ی فناوری نوین به دلیل مشکلات طبیعی و شرایط نامناسب اقتصادی گندمکاران، گندم را یکی از با ارزشترین محصولات زراعی که تولید آن در دنیا و ایران از اهمیت خاصی برخوردار است می دانند. باتوجه به اینکه استان فارس در تولید محصولات کشاورزی و شهرستان اقلید در تولیدات محصولات استراتژیک(گندم و چغندر کلزا)از موقعیت مستعدی برخوردار است و جهت تبدیل این چالش(خشکسالی)به یک فرصت در قدم اول جهت مدیریت هرچه بهتر آبهای زیر زمینی و سطحی لازم است میزان سواد و دانش و مهارت گندمکاران سنجیده و سپس اقدامات لازم برای افزایش دانش آنها در جهت پیشرفت و تبدیل کشاورزی سنتی به صنعتی صورت گیرد

هدف این تحقیق سنجش دانش و مهارت فنی گندمکاران و بررسی تاثیر آن بر عملکرد اقتصادی گندمکاران شهرستان اقلید میباشد، سعی بر این است شرایط اقتصادی، زراعی و فردی افراد را مقایسه نمایم، لذا این تحقیق با تکیه بر مدیریت آب زراعی میباشد. این پروژه به دنبال پاسخگویی به سوالات زیر میباشد.

۱-۳- بیان سوالات اصلی پژوهش:

۱- آیا میزان دانش و مهارت فنی گندمکاران شهرستان اقلید (باتکیه بر مدیریت

آب زراعی) متناسب با میزان عملکرد اقتصادی گندمکاران میباشد؟

۲- آیا ویژگیهای اقتصادی گندمکاران تأثیری بر عملکرد گندمکاران

دارد؟

۳- آیا ویژگی شخصی گندمکاران تأثیری بر عملکرد گندمکاران

دارد؟

۴- آیا ویژگی زراعی گندمکاران تأثیری بر عملکرد گندمکاران

دارد؟

۵- آیا ویژگی اجتماعی گندمکاران تأثیری بر عملکرد گندمکاران

دارد؟